

Marc teòric dels Equips per la Convivència

Educació Primària

#aqui
prou
bullying

Generalitat de Catalunya
**Departament
d'Educació**

LA FASE DE PREVENCIÓ EN L'ASSETJAMENT I CIBERASSETJAMENT ESCOLAR

Per a fer una bona prevenció de l'assetjament escolar hem de tenir presents les tres estratègies bàsiques:

- **Estratègia 1: Provenció**

Entenem per **provenció** el conjunt d'actuacions adreçades a l'**alumnat** per tal de **promoure el benestar** i que ajuden a proveir d'ambients que possibiliten el desenvolupament d'estratègies que donen resposta a la convivència positiva des dels propis **factors de protecció** com les capacitats, habilitats i competències per a la gestió positiva dels conflictes.

- **Estratègia 2: Sensibilització**

Entenem per **sensibilització** el conjunt d'actuacions adreçades a tota la **comunitat educativa** per tal que aquesta **prengui consciència** davant **situacions que vulneren drets de manera que allunyen o trenquen el benestar** tant personal com col·lectiu en el centre educatiu.

- **Estratègia 3: Observació conscient**

Entenem per **observació conscient** (detecció preventiva continuada) el conjunt d'actuacions que permeten **l'observació del benestar i les relacions** de tota la **comunitat educativa**, en relació amb l'abordatge dels diversos tipus de violències, amb una especial atenció a la dinàmica de grups, pel que fa a les situacions d'assetjament i ciberassetjament.

Els **Equips per la Convivència** s'emmarquen dins de la fase de prevenció. Són un recurs per a la millora de l'observació conscient (la detecció preventiva continuada), però que també fan actuacions concretes en sensibilització i provenció.

OBSERVACIÓ CONSCIENT DES DE L'EQUIP DOCENT

- **OBSERVAR EL BENESTAR**

Quan parlem d'observar el benestar, parlem d'acollir la **salut integral** de qui formem part de cada comunitat educativa. Des d'aquesta perspectiva de salut, no només hem de revisar les relacions sinó que també hem de poder analitzar la salut de cada persona, apostant per l'observació de les seves dimensions de salut: física, mental, emocional i social.

Sumar en l'estratègia de promoció de la convivència de centre des de l'observació del benestar implica mirar més enllà dels comportaments; també observem com ens sentim, per exemple, a través de qüestionaris de satisfacció o d'activitats de revisió i valoració personal i de grup.

Idea clau: El centre, a través de les propostes de la Comissió de convivència i el Coordinador de coeducació, convivència i benestar emocional, ha de poder ocupar-se de mesurar i fer accions per promoure el benestar.

● OBSERVAR LES RELACIONS

Quan posem el focus en les relacions (comunitat educativa), una bona pràctica és poder revisar **com són de saludables les relacions** entre les famílies i el centre, entre el professorat, entre l'alumnat, i entre l'alumnat i el professorat. És important reconèixer que és a través d'aquesta visió global que podem veure el clima relacional de centre, no únicament tenint en compte les relacions entre infants i joves.

IDEA CLAU: Dins el treball d'aula, és important fer un seguiment dels vincles i les formes de relació que es veuen a través dels comportaments i les situacions que es generen en la convivència.

● OBSERVAR ELS CANALS DE COMUNICACIÓ

Els canals de comunicació s'han de cuidar. Observar, en aquest cas, és **fer una valoració** de com estan funcionant, si estan sent útils o si, per contra, és necessari redirigir els canals ja oberts o obrir-ne de nous. També és important saber que, en una valoració o avaluació, és necessari tenir present un conjunt **d'indicadors mesurables**.

IDEA CLAU: Facilitar canals perquè l'alumnat pugui fer arribar la seva informació, les seves alertes.

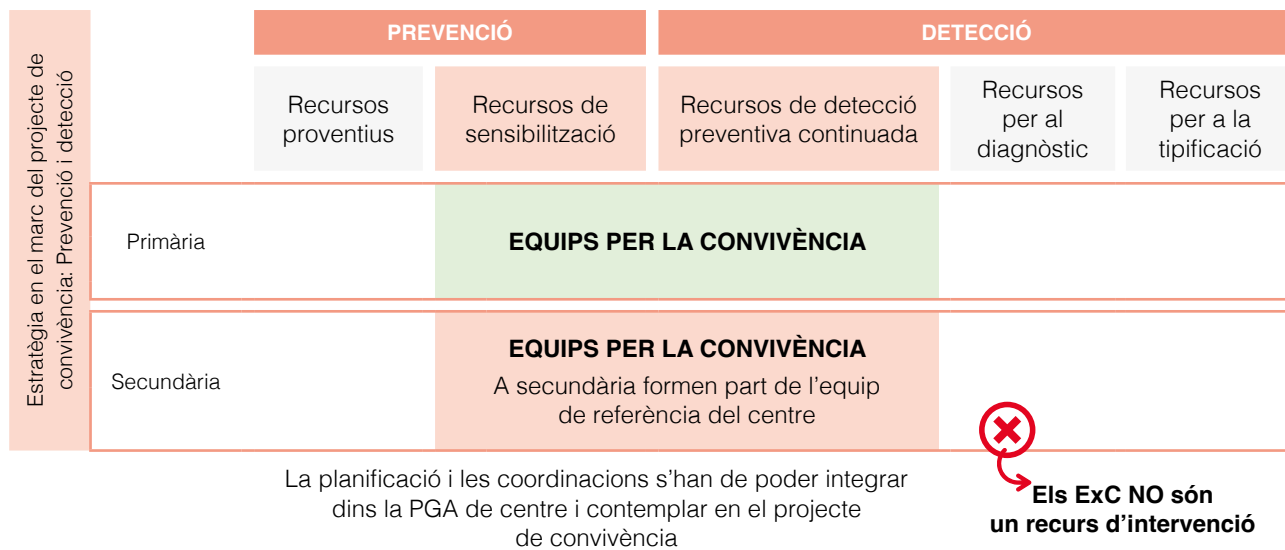
En el treball per facilitar la comunicació i la denúncia de situacions de risc o situacions d'alerta, s'ha de treballar des de l'empoderament de l'infant o jove, responsabilitzant-lo del seu propi benestar i el del grup. El programa #aquiproubullying proposa l'estratègia dels Equips per la Convivència per aconseguir sumar en aquest objectiu.

ELS EQUIPS PER LA CONVIVÈNCIA

Els Equips per la convivència són alumnes de 5è o 6è de primària que, dins del marc del programa #aquiproubullying, reben formació específica per desplegar l'estratègia de sensibilització i la d'observació conscient (detecció preventiva).

● OBJECTIUS:

- Potenciar l'observació del benestar i les relacions.
- Empoderar a l'alumnat en el seu paper en la promoció del benestar i la convivència positiva.
- Aconseguir, a través de la sensibilització, el reconeixement de la figura dels ExC com a referents de confiança entre iguals.
- Dotar d'eines a l'alumnat a fi de detectar i comunicar situacions de risc d'assetjament i ciberrassetjament escolar, així com altres tipus de violències.

● TASQUES D'OBSERVACIÓ CONSCIENT

L'alumnat dels Equips per la Convivència són referents de confiança entre els iguals, formats per a recollir i comunicar les situacions de malestar que els companys i companyes vulguin compartir amb ells. També tenen presència al centre des de l'observació per a detectar més i millor els possibles conflictes que es derivin de la convivència. Busquem corresponsabilitzar els equips d'alumnes a fi de comunicar situacions de risc quan aquestes escalin a situacions de violència. A més, als Equips per la Convivència els podem proposar analitzar aquestes observacions recollides fomentant la seva mirada global a les problemàtiques.

● TASQUES DE SENSIBILITZACIÓ:

Els infants o joves han de poder generar i posar en joc recursos que facin possible parlar del malestar que genera l'assetjament i el ciberassetjament entre iguals, sempre des d'una perspectiva de promoció del benestar (sense revictimitzar o criminalitzar, potenciant habilitats i empoderant els seus iguals a donar resposta). Això implica:

- Dissenyar, crear i cuidar els espais que ocuparan al centre per poder fer aquesta tasca.
- Dissenyar i implementar les activitats sensibilitzadores que escullin (campanyes, jocs, debats, etc.) dirigides a altres grups d'alumnes del centre, per a famílies, a les xarxes, etc.

● TASQUES PROVENTIVES

En provenció, situem la capacitat i les eines per a la resolució de conflictes. Per aquest motiu, els infants i joves que formen part dels programes d'Equips per la Convivència tindran com a fita col·laborar en l'acompanyament a la resolució de conflictes des de les eines pròpies de les seves edats i competències. Poden donar resposta a petits conflictes sense violència i acompanyar des de la presència protectora. En el moment en què un conflicte escala a la violència, ja no és la seva competència acompanyar-lo.

● PER QUÈ NO SÓN UN RECURS D'INTERVENCIÓ?

Tot i que l'alumnat ha de responsabilitzar-se del seu propi benestar i que nosaltres, en la nostra tasca docent, hàgim de promoure aquesta responsabilització davant dels conflictes, en realitat, és una responsabilitat que recau en el total del grup d'infants o joves pel fet de formar part d'un grup, no únicament com a membres dels Equips per la Convivència. Ara bé, la responsabilitat de resolució de casos complexos, com són aquells en què hi ha violència, s'ha de poder gestionar des dels referents docents de l'equip de valoració o el referent de centre per a l'abordatge de casos.

EL PAPER DEL DOCENT REFERENT DELS ExC A PRIMÀRIA:

Per aconseguir una millor detecció i implicació de l'alumnat en la millora de la convivència, és clau la presència activa de l'adult que acompanya i empodera. L'èxit del programa té a veure amb l'aposta que faci el centre per motivar els i les joves davant dels aprenentatges d'aquest servei.

● FUNCIONS DERIVADES DE LA PLANIFICACIÓ I LA DINAMITZACIÓ DELS ExC

- Reservar espais al centre (físics i virtuals) per al desenvolupament de les funcions dels ExC.
- Acompanyar el disseny de les activitats sensibilitzadores proposant temàtiques, aportant recursos i fomentant la creativitat.
- Planificar la implementació de les activitats sensibilitzadores dels ExC dins la PGA i el projecte de convivència.
- Aportar elements per a l'anàlisi del clima de convivència de centre.
- Recollir les necessitats detectades i donar-les resposta en el marc de la Comissió de convivència.
- Definir espais de seguiment per a la revisió dels registres de les observacions.
- Definir circuits i procediments per a la comunicació de les possibles alertes detectades.

Els ExC a primària no formen part de l'equip de referència

● **QÜESTIONS A PLANIFICAR PER LA COORDINACIÓ DELS ExC**

- Quin membre de l'equip de referència els coordinarà?
- Com durem a terme la formació prèvia proposada? Qui, quan i com es farà la formació?
- Quin serà l'espai físic en què se situaran?
- Quin distintiu portaran?
- En quins horaris hi seran presents?
- Cada quant es faran espais de seguiment (setmanal, cada quinze dies, etc.)?
- Cada quant hi haurà (si n'hi ha) rotació de les persones que integren els ExC?
- Què es farà en les coordinacions dels equips?

Material de suport de la formació del Programa d'Innovació Pedagògica #aquiproubullying

**ExC
Primària**

Material desenvolupat en el marc del programa:

Autoria: Salut i Educació Emocional S.L. i Servei d'Escola i Famílies de la Direcció General d'Atenció a la Família i Comunitat Educativa

Elaboració: Direcció General d'Atenció a la Família i Comunitat Educativa

Edició: Gabinet Tècnic

Disseny i maquetació: EADOP

1a edició: setembre 2023

Aquest document està publicat amb una llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-Sense ObraDerivada 4.0. No es permet l'ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>